

СТАНОВИЩЕ

на доц. д-р Анна Константинова Трошева – Асенова

за преподавателската и научно-изследователската дейност

на доц. д-р Неда Златинова Балканска

по конкурс за заемане на академичната длъжност „ПРОФЕСОР”

в СУ „Св. Климент Охридски“

в област на висше образование 1. Педагогически науки,
професионално направление 1.2. Педагогика (Специална педагогика)

Становището е представено във връзка с изпълнение на заповед № РД 38-475/2.10.2020 г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски”.

1. Съответствие с нормативните документи.

Конкурсът за академичната длъжност „професор“ по Специална педагогика за нуждите на Факултета по науки за образованието и изкуствата, Софийски университет „Св. Климент Охридски“ е законно обявен в ДВ , бр. 74/ 21.08.2020 г.

Конкурсът е обявен и се провежда при спазване на всички клаузи от ЗРАСРБ и Правилника за неговото приложение. Това дава право на Научното жури да проведе оценяването на кандидата съгласно чл. 29 от ЗРАСРБ, чл. 60 от Правилника за неговото прилагане и вътрешните правила за развитие на академичния състав на СУ „Св. Климент Охридски”.

В конкурса участва само един кандидат – доц. д-р Неда Златинова Балканска, понастоящем преподавател в СУ „Св. Кл. Охридски, Факултет по науки за образованието и изкуствата, катедра Специална педагогика и Логопедия. Кандидатът е представил пълния комплект от необходими документи за процедурата.

2. Данни за кандидата.

Доц. Балканска е завършила висшето си образование през 1992г. в Софийски университет в специалност Специална педагогика (Слухово-речева рехабилитация и Логопедия). Веднага след това е назначена за слухово-речеви рехабилитатор в СУУУС „проф.д-р Дечо Денев“ в гр. София и работи там до м.януари 1995г.

Доц.д-р Неда Балканска е преподавател в СУ „Св.Кл.Охридски“, ФНОИ в катедрата по Специална педагогика от 1995г., когато е назначена на трудов договор за асистент. От м.февруари 1997 до м. май 2001г. е на длъжност старши асистент, а след това до м. март 2010 г. – главен асистент. Междувременно от 1999 до 2002г. е докторант към същата катедра и защитава докторски труд на тема „Граматическа компетентност на глухите деца от начална училищна възраст“. Като доцент по 1.2. Педагогика (Специална педагогика) е

избрана и назначена от м.март 2010г. и изпълнява тази длъжност до настоящия момент.

Междувременно доц. Балканска надгражда знанията и уменията си в различни квалификационни курсове и обучения по английски език (2000-2001г.), практически умения за работа със системата PECS, за специалист по дизайн и провеждане на онлайн обучение.

Доц. д-р Неда Балканска заема редица отговорни и ръководни длъжности. От края на 2018г. е ръководител на катедра „Специална педагогика и Логопедия“ на ФНОИ. От 2015 до 2019г. е заместник председател на Общото събрание на ФНОИ. Особено значима е дейността ѝ (включително и като крайни продукти) като ръководител на научни екипи:

- ръководител на екипа за разработване на учебници и учебни тетрадки по специалните предмети за ученици с увреден слух;

- ръководител на научния екип за разработване на „Методическо ръководство за обучение по български жестов език в предучилищна и начална училищна възраст“, свързано със структурирането и организацията на дейността на екипите за разработване на методики към ЖЕ, по стратегическа цел 4.2. „ Въвеждане на ЖЕ” и във връзка с „Изпълнение на дейностите по плана за действие на Република България за прилагане на конвенцията за правата на хората с увреждания, МОН (2015-2020)” .

Преподавателската ѝ дейност е широка, но базирана на придобитите квалификации и компетентности на доц. Балканска. Аудиторната ѝ заетост през последните 5г е доста над 1000 уч. ч. годишно. Доц. Балканска е титуляр на над 10 дисциплини на български и английски език в образователна степен бакалавър и магистър на специалност Специална педагогика и специалност Логопедия.

3. Научно-изследователска дейност на кандидата

По **наукометрични показатели** доц. д-р Неда Балканска покрива необходимия брой точки по всички показатели, като общият им брой надхвърля с 895,5т. минималните национални изисквания предвидени за заемане на академичната длъжност „професор“ (реални:1445,5т. към необходим минимум: 550т.). Този факт, както и цялостната публикационна дейност на кандидата извън условията на конкурса е атестат за сериозна и интензивна научна дейност.

Научната продукция на доц.д-р Неда Балканска включва *общо 68 публикации*, от които *31 са представени за рецензиране* за целите на настоящия конкурс. Тези публикации са направени след получаване на академичната длъжност „доцент“ и изцяло са по шифъра на обявения конкурс. От тях 2 монографии (1 самостоятелна и 1 в съавторство), 1 студия в съавторство, 5 самостоятелни статии в научни списания, 6 самостоятелни и 2 в съавторство статии в научни сборници, 11 учебници, методически ръководства и учебни помагала (10

в съавторство и 1 самостоятелен). За публикациите в съавторство са приложени разделителни протоколи.

Специално внимание заслужава монографията **„Методът Монтесори и приобщаващата образователна среда- научни положения, терапевтични техники и съвременни перспективи,,** представена като основен хабилитационен труд (НТ1). Обемът от 232 страници е изпълнен със значимо съдържание, което надскача частния случай и с подчертаната полезност на предложените образователни подходи в полза на различни групи деца в общообразователна и специално организирана учебна среда, е носител на философията на приобщаващото образование. **Приносни моменти в нея са:** 1. обоснованият паралел между приобщаващото образование и принципите на Монтесори-педагогиката, 2. научно-практическите подходи в различни сфери на развитие предложени за деца със специални образователни потребности (СОП), 3. новаторските подходи в езиковата терапия и обучение на деца със СОП, базирани върху разработена от кандидата методика за езикова терапия и изследване на приложението ѝ при децата с нарушен слух.

Представената монография е логично продължение на устойчивите **научно-изследователските интереси** на кандидата. Те могат да се разглеждат в няколко области, в съответствие с **приносния им характер**.

Област 1: Езиково-говорно обучение, терапия и диагностика на деца със специални образователни потребности и в частност деца с нарушен слух

В тази област на базата на задълбочени проучвания на езиковата терапия на децата с нарушен слух в миналото (НТ8; НТ20):

- се създават и предлагат нови методики и процедури за оценка и развитие на четивните умения на учениците с нарушен слух (НТ12) и подгрупата на учениците с кохлеарна имплантация (НТ19);

- извършват се изследвания и е апробирана методика за диагностика и обучение по граматика за деца с нарушен слух (НТ13, НТ15, НТ16, НТ18);

- създадена е методика за обучение и са предложени и въведени в практиката учебни помагала за обучението по произношение и развитие на речта на деца с нарушен слух (НТ22, НТ23, НТ24, НТ25, НТ26, НТ 27, НТ 28, НТ 29, НТ 30, НТ31);

- създаден е инструмент за диагностика на езиковата и комуникативната функция на деца със СОП (НТ9, НТ21), както и процедури за оценяване на слуховата функция и респективно използване на подходящи звукоусилващи средства (НТ2, НТ21);

- анализират се теоретичните предимства и практическото приложение на алтернативни средства и форми за комуникация (НТ5, НТ11, НТ17, НТ21)

Област 2: Приобщаващо образование и ресурсно подпомагане на децата със СОП

В публикациите от тази област (НТ1, НТ2, НТ3, НТ4, НТ5, НТ6, НТ11, НТ12) се представят модели за успешна интеграция не само във физически план, но и в социален и академичен. Академичното приобщаване се предлага да се оптимизира чрез адаптиране на образователната среда и стила на преподаване, чрез форми на диференцирано обучение в рамките на класа или групата, чрез отчитане на водещия стил на учене, чрез въвеждане на мануални форми на комуникация. Доц.д-р Неда Балканска намира успешно приложение на специфични специално-педагогически стратегии и подходи в приобшените детски групи, изтъквайки ползите от тях за всички участници.

Област 3: Ранно въздействие и работа с родителите на децата със СОП

Чрез публикациите от област 3 (НТ1, НТ2, НТ14, НТ17):

- се акцентира върху работата със семействата на децата със СОП и необходимостта на ранната интервенция,

- прави се класификация на родителското отношение към съвместна терапевтична дейност и се дават практически насоки на специалистите,

- прави се анализ на нагласите и отношението на родителите към кохлеарната имплантация на децата им, както и към използването на алтернативни средства за комуникация при децата след операцията, които са съществени за формиране и корекция на подхода на специалиста при общуване с родителите.

Област 4: Оптимизиране на средата във висшите учебни заведения с цел отговаряне на потребностите на студенти със СОП. В публикациите на тази тема (НТ7, НТ8) се прави психолого-педагогическа характеристика на групите студенти със СОП и се дават практически насоки за адаптиране на преподавателския подход, които могат да послужат за стандарти в тази сфера.

Научно-изследователската дейност на кандидата включва и участието ѝ в 8 национални проекта от 2011г. до настоящия момент в качеството на експерт, експерт по Специална педагогика и слухово-речева рехабилитация, учител, автор на методически ръководства, помагала и учебници. Самостоятелно и в съавторство доц. Балканска е автор на 10 учебни пособия (книги за учителя, учебници и учебни тетрадки), които са въведени в учебната практика за деца с нарушен слух. Член е на Съюза на учените в България, участва в работни групи към МОН за създаване на Закон за Българския жестов език, на учебни програми и учебници. Рецензент е на 4 книги. Участва в редколегиите на 2 периодични научни издания.

Библиографските цитирания на публикациите на доц.д-р Балканска са общо 63, което е доказателство за авторитетността на автора, както и за задълбочеността, новаторството и приноса на публикациите.

4. Преподавателска дейност

Доц. Балканска е университетски преподавател с 25 годишен стаж. Титуляр е на 13 задължителни и избираеми учебни дисциплини и участва в обучението на студенти в редовна и задочна форма, в бакалавърски и магистърски програми по Специална педагогика и по Логопедия. Ръководител е на държавна практика на студентите. Осъществява научно ръководство на 8 докторанти, от които 3 са успешно защитили докторска степен. Наблюденията ми показват, чрез своята ангажираност в преподавателската си работа и практическата насоченост на занятията доц. Балканска значително повишава мотивацията на студентите за реализация в областта на Специалната педагогика.

Заклучение

Личните ми впечатления, подкрепени от изложените факти и приложените доказателства към тях са, че доц. д-р Неда Балканска е лидер в научната, преподавателската и приложната област не само на специалната педагогика, но и на приобщаващото образование.

След като се запознах задълбочено с научните трудове, както и с всички представени документи категорично подкрепям и препоръчвам на уважаемото жури избора на доц.д-р Неда Златинова Балканска за „професор“ по направление 1.2. Педагогика (Специална педагогика) към ФНОИ на Софийски университет „Св. Кл. Охридски“

24.11.2020

Изготвил становището:

Доц. д-р Анна Трошева – Асенова

STANDPOINT

By assoc. prof. Anna Konstantinova Trosheva-Asenova, PhD

On the teaching and research activity

Of assoc. prof. Neda Zlatinova Balkanska, PhD

Candidate for the academic position of “professor”

at Sofia University “St. Kliment Ohridski” in the field of higher education: 1.

Pedagogical sciences 1.2. Pedagogics (Special Education)

This standpoint is presented in accordance with order № ПД 38-475/2.10.2020 of the Sofia University "St. Kliment Ohridski" rector.

1. Compliance with the regulatory documents

The competition for the academic position “Professor” in Special Education for the needs of the Faculty of The Educational Sciences and Arts to Sofia University “St. Kl. Ohridski” was legally announced in the National Gazette No 74/ 21 on august 2020.

The competition was announced and is conducted in compliance with all the clauses of the Law on Academic Composition Development in the Republic of Bulgaria (LACDRB) and the Statute of its implementation. This allows the Scientific Jury to conduct an assessment of the candidate in accordance with Art. 29 of the LACDRB and Art. 60 of the Statute of the implementation of this law and the internal rules for development of the academic staff of Sofia University “St. Kliment Ohridski ”

Only one candidate participates in the contest – assoc. prof. Neda Zlatinova Balkanska, who currently teaches at Sofia University “St. Kl. Ohridski” in the department of Special Education and Speech Therapy to the Faculty of The Educational Sciences and Arts. The candidate has presented the full package of necessary documents for the purpose.

2. Candidate information

Assoc. Prof. Balkanska graduated in 1992 at Sofia University in Special Education (Speech-hearing therapy and Speech therapy). Soon after that she was appointed as a speech-hearing therapist at the Special school for students with hearing impairment "Prof. Dr. Decho Denev" in Sofia. She worked there until January 1995.

Assoc. Prof. Dr. Neda Balkanska is a lecturer at Sofia University "St. Kl. Ohridski", FNOI in the Department of Special Education since 1995, when she was employed as an assistant. From February 1997 to May 2001 she was a senior assistant. After that she was a head assistant until March 2010. Meanwhile, from 1999 to 2002 she was a doctoral student at the same department and defended a doctoral thesis on "Grammatical competence of deaf children of primary school age." In March 2010 she was selected and appointed an associate professor of 1.2. Pedagogics (Special Education) and holds this position to date.

Meanwhile, Assoc. Prof. Balkanska improved her knowledge and skills in various qualification courses and trainings. She became more fluent in English. She also got certificates

for working with the PECS system and became a certified specialist in design and conducting online training.

Assoc. Prof. Dr. Neda Balkanska holds a number of responsible and managerial positions. Since the end of 2018 she is the head of the Department of Special Education and Speech Therapy at FNOI. From 2015 to 2019 she was the Deputy Chairman of the General Assembly of FNOI. Her activity as a leader of scientific teams and as final results is especially significant in several areas:

- team leader for the writing of textbooks and student books on special subjects for students with hearing impairments;

- Head of the research team for the development of "Methodical guide for training in Bulgarian Sign Language in preschool and primary school age", related to the structuring and organization of the activities of the teams for development of methodologies for Sign Language, in accordance with strategic goal 4.2. "Introduction of Sign Language" and to "Implementation of the activities under the Action Plan of the Republic of Bulgaria for implementation of the Convention on the Rights of People with Disabilities, ministry of Education and Science (2015-2020)".

Her teaching activity is wide, yet it is still based on the acquired qualifications and competencies of Assoc. Prof. Balkanska. Her classroom employment in the last 5 years is well over 1000 students hours per year. Assoc. Prof. Balkanska is a holder of over 10 disciplines in Bulgarian and English with a bachelor's and master's degree in Special Education and Speech Therapy.

3. Scientific Research Activity of the candidate

According to scientometric indicators, Assoc. Prof. Dr. Neda Balkanska covers the required number of points for all indicators, as their total number exceeds the required national minimum for holding the academic position of "professor" by 895.5 points. (real: 1445.5 points to the required minimum: 550 points). All this, as well as the overall publication activity of the candidate outside the conditions of the competition is a proof for serious and intensive scientific activity.

So far, Assoc. Prof. Dr. Neda Balkanska has a total of 68 publications. 31 of them are submitted for review for the purposes of this competition. These publications were made after she received the academic position of "Associate Professor" and are entirely under the code of the announced competition. Of these 2 are monographs (1 independent and 1 co-authored), 1 study is co-authored, 5 are independent articles in scientific journals, 6 are independent and 2 are co-authored articles in scientific journals, 11 are textbooks, methodological manuals and teaching aids (10 co-authored and 1 independent). Separation protocols are attached to co-authored publications.

The monograph “**The Montessori Method and the Inclusive Educational Environment - Scientific Situations, Therapeutic Techniques and Contemporary Perspectives**” deserves special attention and is presented as a major habilitation thesis (HT1). The volume of 232 pages is filled with significant content that goes beyond the individual case. It also emphasizes the usefulness of the proposed educational approaches for the benefit of different groups of children in mainstream schools specially organized learning environment. The book is a true example of the philosophy of inclusive education. **The book is contributing in:** 1. the substantiated parallel between inclusive education and the principles of Montessori pedagogy, 2. scientific and practical approaches in various fields of development proposed for children with special educational needs (SEN), 3. innovative approaches in language therapy and training of children with SEN, based on a methodology developed by the candidate for language therapy and research of its application in children with hearing impairment.

This monograph is a logical continuation of the sustainable research interests of the candidate. They can be considered in several areas, according to their contributory nature.

Area 1: Speech-language Therapy, Education and Diagnostics of children with special educational needs and in particular children with hearing impairment

In this area, based on in-depth studies of language therapy of children with hearing impairments in the past (HT8; HT20):

- new methodologies and procedures are created and proposed for assessment and development of reading skills of students with hearing impairment (HT12) and the subgroup of students with cochlear implants (HT19);
- research is performed and a methodology for diagnosis and grammar training for children with hearing impairment is tested (HT13, HT15, HT16, HT18);
- a training methodology has been developed and textbooks for the pronunciation and speech development training of children with hearing impairments (HT22, HT23, HT24, HT25, HT26, HT 27, HT 28, HT 29, HT 30) have been proposed and introduced in practice. , HT31);
- a tool for diagnostics of the language and communication function of children with SEN (HT9, HT21) has been created, as well as procedures for assessment of the hearing function and respectively use of appropriate sound amplifiers (HT2, HT21);
- the theoretical advantages and the practical application of alternative means and forms of communication are analyzed (HT5, HT11, HT17, HT21)

Area 2: Inclusive Education and resource support for children with SEN

The publications in this field (HT1, HT2, HT3, HT4, HT5, HT6, HT11, HT12) present models for successful integration not only physically, but also socially and academically. Academic inclusion is proposed to be optimized by adapting the educational environment and teaching style, by forms of differentiated learning within the class or group, by taking into account

the leading learning style and by introducing manual forms of communication. Assoc. Prof. Dr. Neda Balkanska finds successful application of specific special pedagogical strategies and approaches in the included children's groups, emphasising their benefits for all participants.

Area 3: Early intervention and work with parents of children with SEN

Through the publications from area 3 (HT1, HT2, HT14, HT17):

- emphasis is placed on working with the families of children with SEN and the need for early intervention,
- a classification of the parental attitude to joint therapeutic activity is made and practical guidelines are given to the specialists,
- an analysis of the attitudes of parents towards Cochlear Implantation of their children is made, as well as of the use of Alternative Communication in children after surgery. Both are essential for the formation and correction of the specialist's approach to communication with parents.

Area 4: Optimizing the environment in higher education institutions in order to meet the needs of students with SEN. The publications on this topic (HT7, HT8) make a psychological and pedagogical description of the groups of students with SEN and give practical guidelines for adapting the teaching approach, which can serve as standards in this field.

The research activity of the candidate includes her participation in 8 national projects since 2011 to date in the capacity of expert, expert in Special Education and Hearing and Speech Rehabilitation, trainer, author of methodological manuals, manuals and textbooks. Independently and in co-authorship, Assoc. Prof. Balkanska is the author of 10 textbooks (books for teachers, textbooks and studentbooks), which are introduced in the teaching practice for children with hearing impairments. She is a member of the Union of Scientists in Bulgaria. She also participates in working groups at the Ministry of Education and Science for the creation of a Law on the Bulgarian Sign Language, curricula and textbooks. She is a reviewer of 4 books and she also participates in the editorial boards of 2 periodicals.

The bibliographic citations of the publications of Assoc. Prof. Dr. Balkanska are 63 in total, which is a proof of the author's influence, as well as of the depth, innovation and contribution of the publications.

4. Teaching activity

Assoc. Prof. Balkanska is a university lecturer with 25 years of experience. She has 13 compulsory and elective courses and participates in the training of students in full-time and part-time form in bachelor's and master's programs in Special Education and Speech Therapy. She is the head of the state practice of the students. She provided scientific guidance to 8 doctoral students, 3 of whom have successfully defended their doctoral degrees. My observations show that through her commitment to teaching and the practical orientation of her classes, Assoc. Prof.

Balkanska significantly increases the motivation of students for realization in the field of Special Pedagogy.

Conclusion

My personal impressions, supported by the presented facts and the attached evidence to them, are that Assoc. Prof. Dr. Neda Balkanska is a leader in the scientific, teaching and applied field not only of Special Education, but also of Inclusive Education.

After getting acquainted in detail with the scientific papers submitted, as well as all the other submitted documents, I support and recommend to the esteemed jury awarding assoc. prof. Neda Zlatinova Balkanska the academic position “professor” in a professional field 1.2. Pedagogy (Special Education) at the Faculty of Educational Studies and Arts of Sofia University “St. Kliment Ohridski”.

24.11.2020

The standpoint was prepared by:

Assoc. Prof. Dr. Anna Trosheva - Assenova